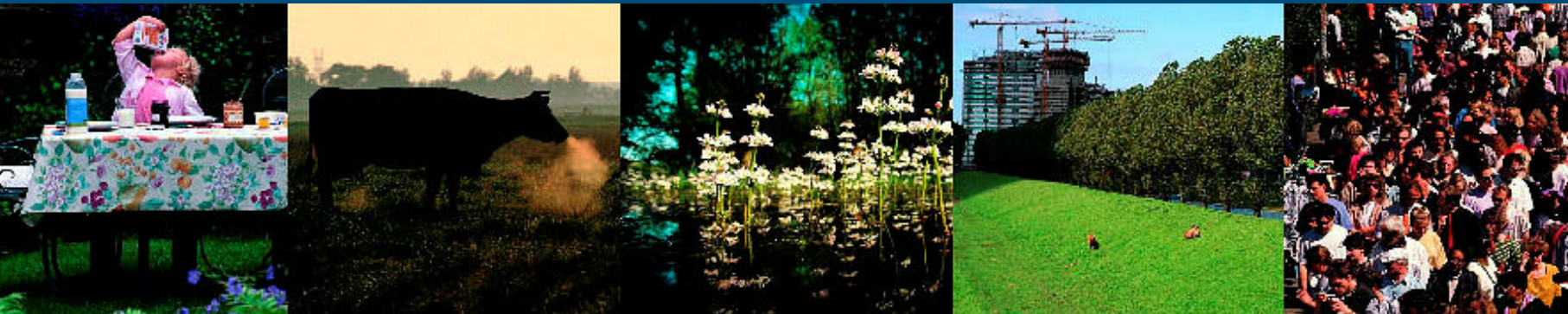

Stereotiep gedrag van zeugen: waar praten we over?

Hans Spoolder
Praktijkonderzoek - ASG

De definitie

- Stereotypieën zijn
  - Vast patroon
  - Constant herhaald
  - Schijnbaar doelloos

...alleen iets voor varkens?

- Heen en weer lopen (dierentuindieren)
- Tongspelen (kalveren)
- Luchtzuigen, weven (paarden)
- Ijsberen (mensen!)

5 min !

?

Stereotiep gedrag - omgevingsgericht

film

Fragment uit 'Stimulus Response' – ASAB, Cambridge

Stereotiep gedrag - zelfgericht

film

Met dank aan de Ethologie groep van Wageningen Universiteit

Het meten van stereotypieën

- ‘Blanco uitgangsmateriaal’: gelten
- Vlak voor of vlak na het voeren waarnemen
- ‘Scan sampling’: om de vijf minuten scoren hoe elk dier zich gedraagt
- Concentreren op oraal gedrag en activiteit
- Effecten meten in combinatie met een controle groep (referentie groep) van andere dieren

Voerniveau belangrijk

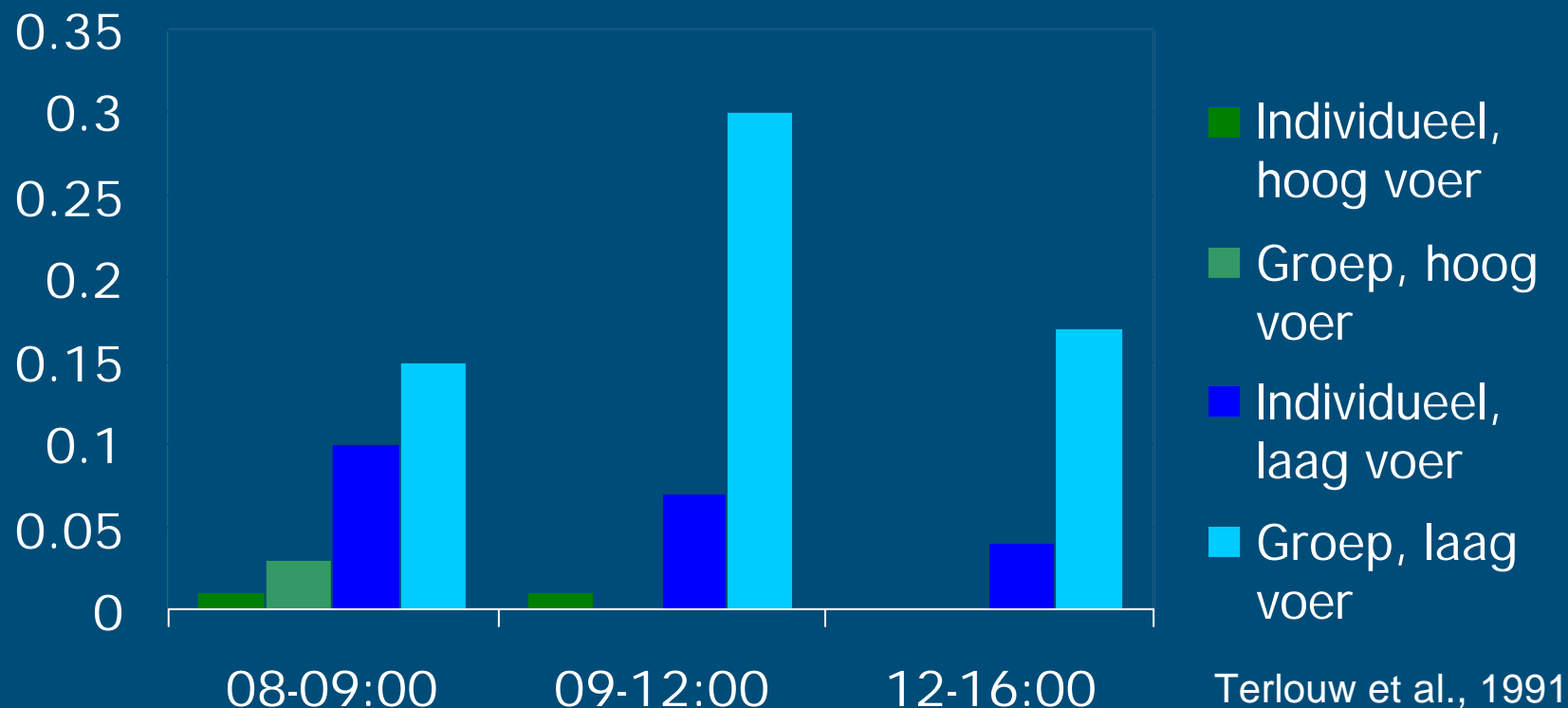
- Worden stereotypieën door huisvesting of verzadiging beïnvloed?
- Studie 1:
  - Groepshuisvesting vs. individuele huisvesting
  - Hoog vs. laag voerniveau

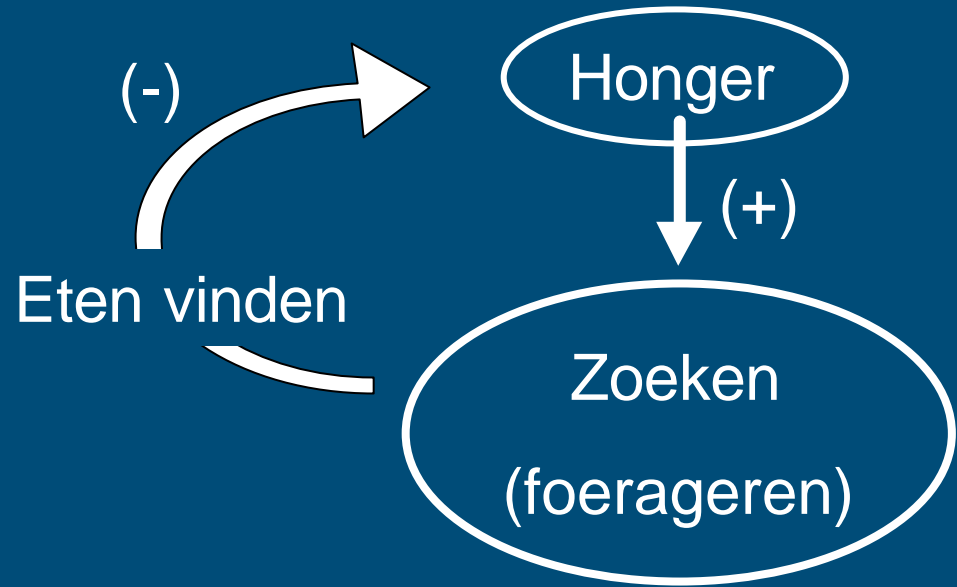
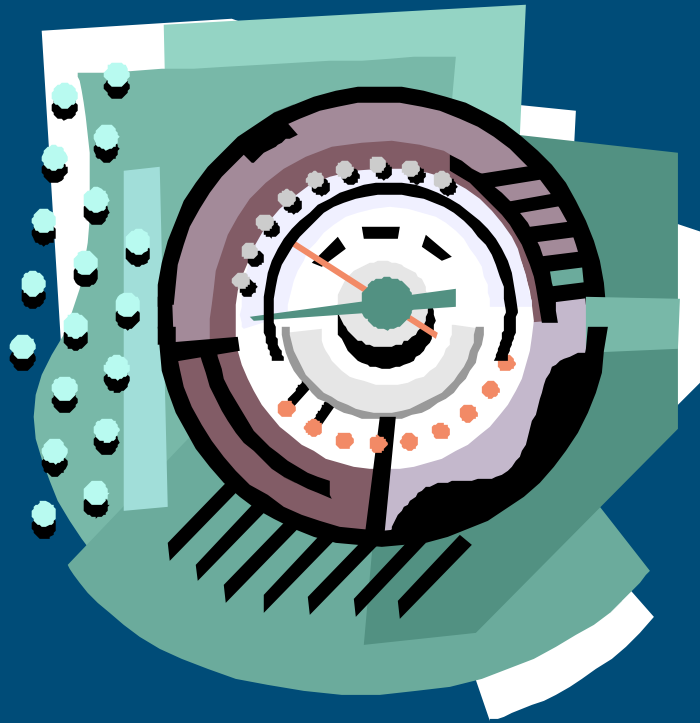
Stereotypieën en huisvesting

■ Studie 1: groep en verzadigingsniveau

Aantal waarn. 'ketting bijten'

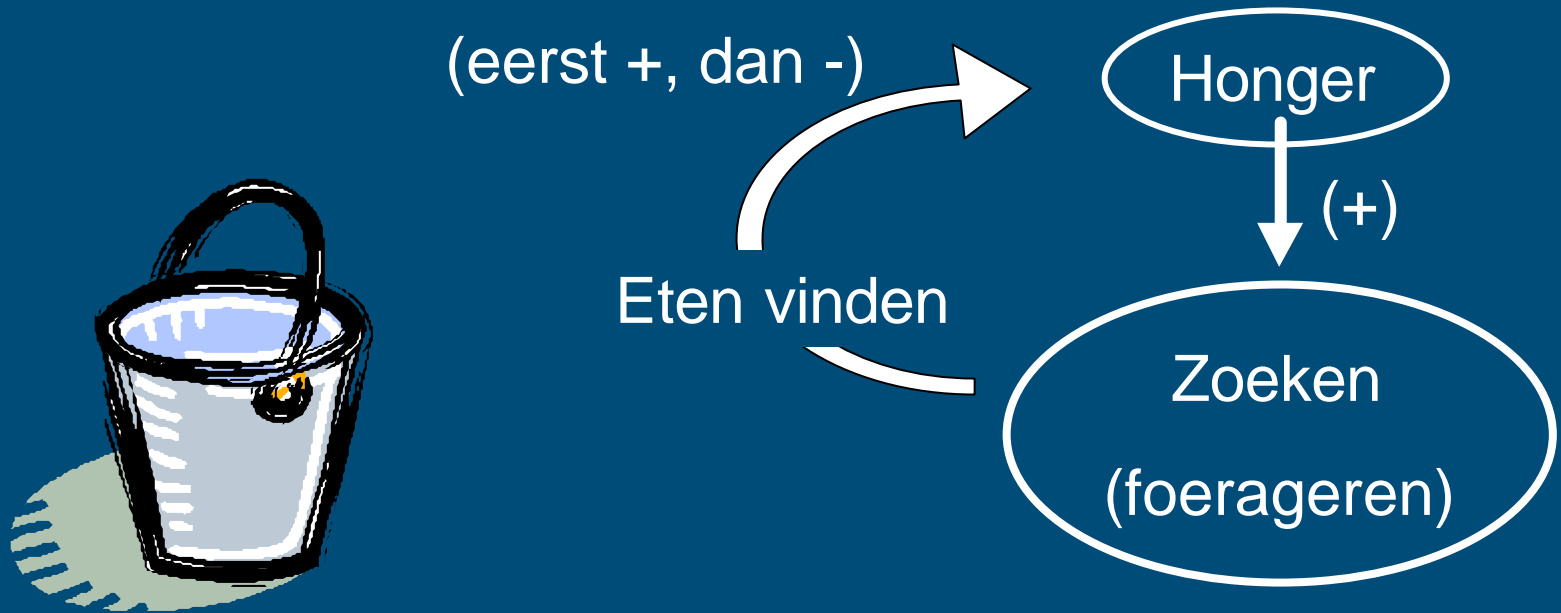
Geen doel maar wel eindeloos herhaald

- Isstwert en Sollwert (de thermostaat van Wiepkema)

Waarom stereotyperen *na* het voeren?

- De lege emmer van Claudia Terlouw

- Positieve feed back aan het begin van de maaltijd

Waarom 'Constant van vorm'

- Wroeten
- Likken
- Snuffelen
- Bijten
- Kauwen
- Spelen
- ...

Omgeving waarin iets te
(onder-)zoeken valt

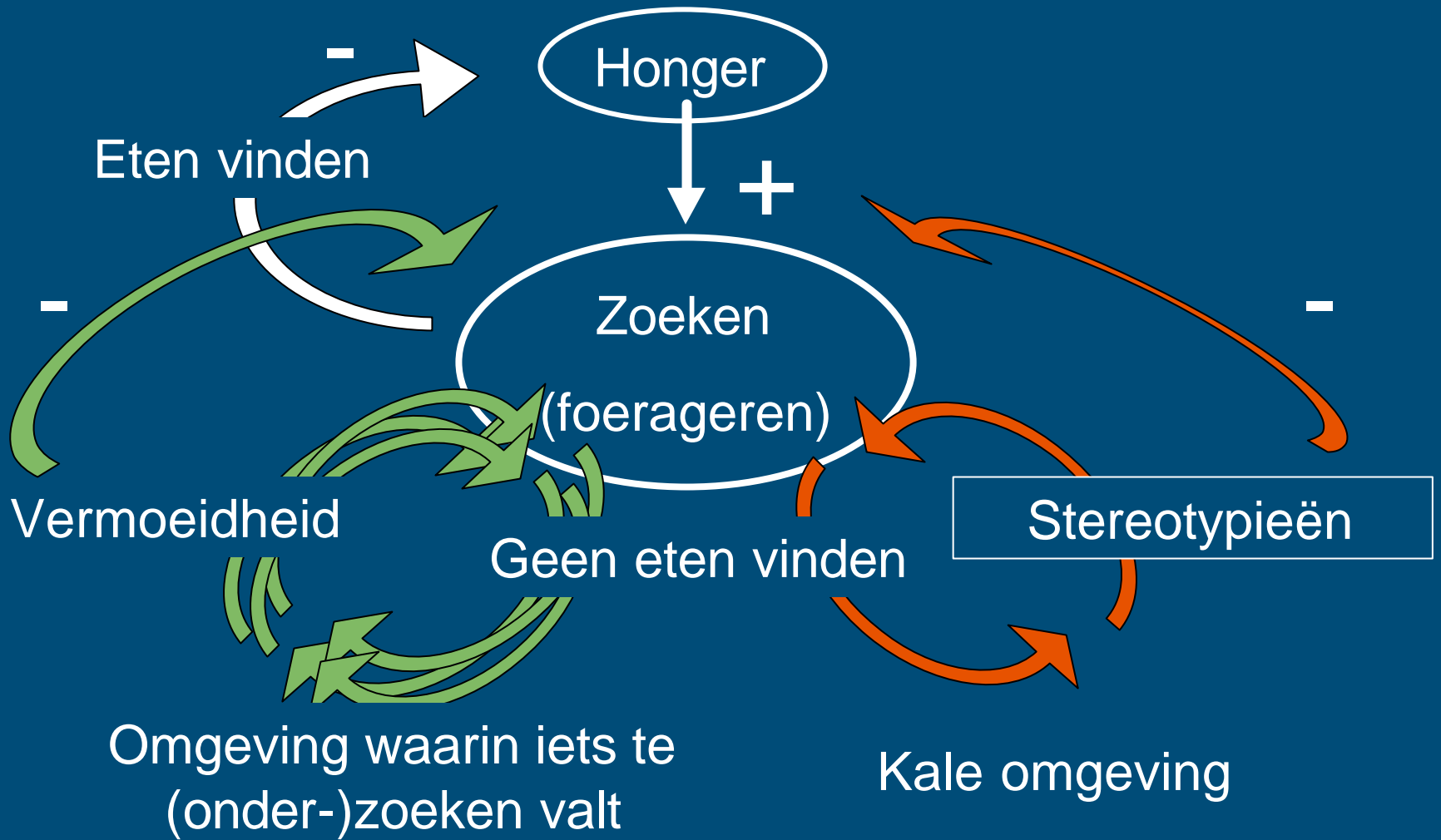

- Likken
- Bijten
- Snuffelen
- ...

Kale omgeving

- Geritualiseerd gedrag door 'kanalisatie'

De theorie: ontstaan van orale stereotypieën

Stereotypieën voorkómen

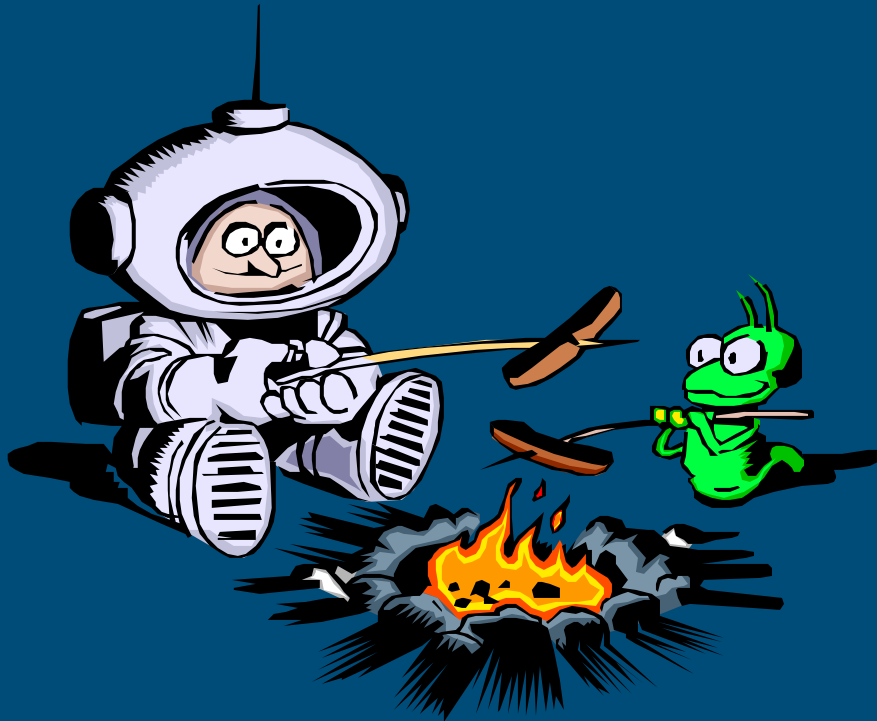

- Twee manieren:
  - Nutritionele verzadiging
  - Voldoen aan gedragsbehoeften

Foeragegedrag: noodzakelijk?

- Wil een voedingstechnisch 'verzadigd' varken nog wel wroeten?

Stereotypieën en huisvesting

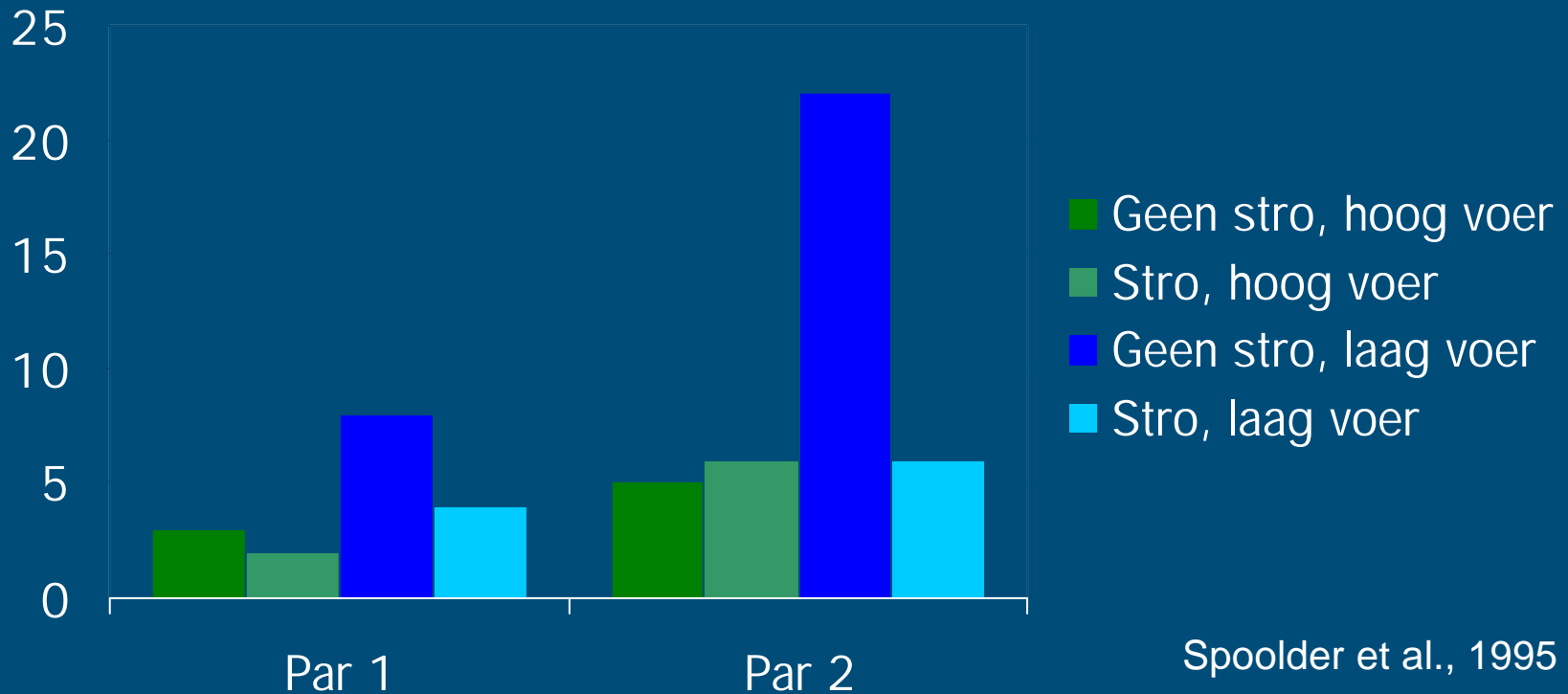
- Studie 2:
  - Stro vs. geen stro
  - Hoog vs. laag voerniveau

Stereotypieën en huisvesting

■ Studie 2: stro en voerniveau

% waarnemingen kettingbijten (6 uur na voeren)

Spoolder et al., 1995

Is wroeten om te kunnen eten nodig??

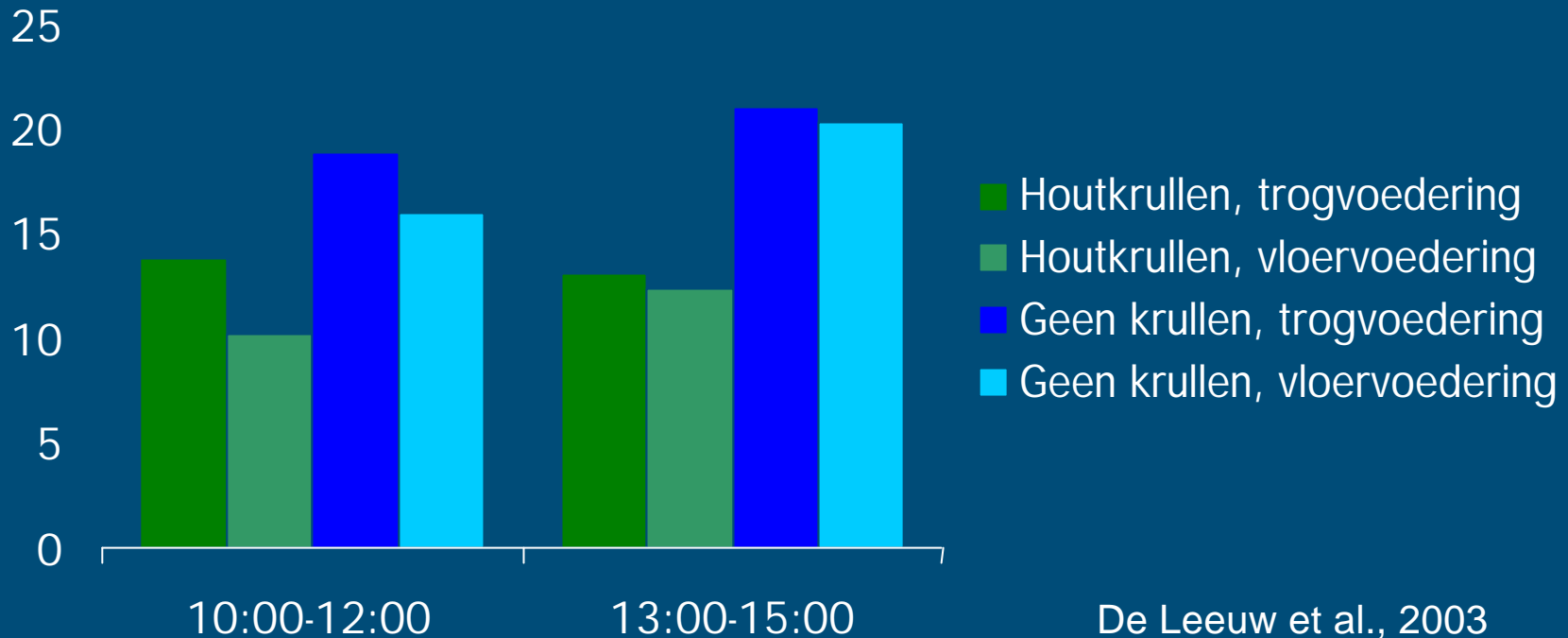
- Studie 3: wroeten om bij het voer te komen
- Twee behandelingen door elkaar heen:
  - Wel of geen houtkrullen op de vloer
  - Het voer in de trog, of op de vloer
- Stereotiep gedrag werd gemeten

Is wroeten om te kunnen eten nodig??

■ Studie 3: wroeten om bij het voer te komen

% schijnkauwen

De Leeuw et al., 2003

Conclusies

- Stereotypieën kun je meten en vergelijken
- Stereotypieën zijn een belangrijk welzijnssignaal: er schort 'iets' aan het houderijsysteem
- Stereotypieën kun je (grotendeels!) vermijden door:
  - Exploratiemogelijkheden te bieden
  - Of: door dieren een verzadigd gevoel te geven

PAS ALS 'S AVONDS DE CAMERAPLOEGEN WEER
NAAR HUIS GINGEN, KWAMEN DE SCHARRELVARKENS
WAT TOT ZICHELZELF...